

SFCR

STAD HOLLAND ZORGVERZEKERAAR

Verslag inzake de Solvabiliteit
en de Financiële Toestand

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Samenvatting	4
3.	Activiteiten en resultaten	5
3.1	Activiteiten.....	5
3.2	Resultaten uit verzekeringsactiviteiten	6
3.3	Resultaten uit beleggingsactiviteiten.....	7
3.4	Resultaten uit overige activiteiten	8
3.5	Overige informatie	8
4.	Governance	9
4.1	Governancebeleid Stad Holland Zorgverzekeraar	9
4.2	De structuur van de organisatie	9
4.3	Deskundigheid en betrouwbaarheid	12
4.4	Governancesysteem	13
4.5	Risicomangement	14
4.6	Interne risicobeheersings- en controlesysteem	17
4.7	Interne-auditfunctie.....	18
4.8	Actuariële functie	18
4.9	Uitbesteding.....	18
4.10	Toezicht	19
4.11	Overige informatie.....	19
5.	Risicoprofiel	20
5.1	Verzekeringstechnische risico's	20
5.2	Marktrisico	21
5.3	Tegenpartijkredietrisico	22
5.4	Operationeel risico	22
5.5	Overige risico's	24
6.	Financiële positie op Solvency II grondslagen.....	25
6.1	Solvency II balans.....	25
6.2	Informatie over de waardering van activa.....	26
6.3	Informatie over de waardering van technische voorzieningen.....	27
6.4	Informatie over de waardering van andere verplichtingen	28
6.5	Overige informatie	28
7.	Kapitaalbeheer	29
7.1	Hoofdpijnen van het kapitaalbeleid.....	29
7.2	De solvabiliteit van Stad Holland Zorgverzekeraar.....	29
7.3	De ontwikkeling van de SCR.....	30
7.4	De structuur, het bedrag en de kwaliteit van het Eigen Vermogen	32
7.5	Overige informatie	32
	Bijlage 1 : Normenkader	33

1. Inleiding

Vanaf 1 januari 2016 is Solvency II van kracht. Solvency II is een nieuw raamwerk voor prudentieel toezicht op verzekeraars. In dit nieuwe toezichtkader zijn Europese regels opgenomen voor de uitoefening van het verzekeringsbedrijf. Het doel van het nieuwe toezichtkader is de bescherming van polishouders. Belangrijke uitgangspunten van Solvency II zijn de invoering van risicogebaseerde kapitaaleisen en waardering van de balans op marktwaarde.

Onderdeel van Solvency II is de verplichte publicatie van een rapportage bedoeld voor de polishouders. Het betreft een openbaar rapport inzake de solvabiliteit en de financiële positie, ook wel aangeduid met de Engelse afkorting "SFCR" (Solvency & Financial Condition Report).

Dit rapport is opgesteld aan de hand van de richtlijnen die daarvoor in de Solvency II regelgeving zijn vastgelegd. Dit normenkader is in bijlage 1 opgenomen.

De openbare staten zijn opgenomen in een aparte toelichting op de website.

Door het verplichte normenkader vertoont deze rapportage inhoudelijk een grote mate van overlap met het door ons gepubliceerde Maatschappelijk Verslag 2016 en de jaarrekening 2016. Dit is naar onze mening helaas onvermijdelijk.

2. Samenvatting

Activiteiten

De activiteiten van Stad Holland Zorgverzekeraar bestaan uit het uitvoeren van de Zorgverzekeringswet (Zvw) voor ruim 93.000 verzekerden in 2016.

De premie voor de basisverzekering voor 2017 hebben wij verhoogd. Ondanks de verhoging is de premie 2017 verlieslatend, hiervoor is een verliesvoorziening in de jaarrekening 2016 opgenomen.

Wij geven vanaf de start van de basisverzekering in 2006 geen korting aan collectiviteiten. Goedkoper kan niet, duurder hoeft niet.

Ook in 2016 staat klanttevredenheid bij Stad Holland Zorgverzekeraar hoog in het vaandel. Volgens het in oktober van dat jaar gepubliceerde Landelijk Zorgonderzoek van Bureau D&O, geven intermediairs Stad Holland Zorgverzekeraar de hoogste waardering van alle zorgverzekeraars.

Resultaat en solvabiliteit

Het resultaat van Stad Holland Zorgverzekeraar over 2016 bedraagt onder Solvency II € 14,1 miljoen negatief. Het beschikbare Eigen Vermogen voor de solvabiliteit is hierdoor gedaald naar € 43,7 miljoen.

Eind 2016 bedroeg de solvabiliteitsratio op Solvency II grondslagen 154,5%. In de ORSA (Own Risk & Solvency Assessment) hebben we de streefsolvabiliteit vastgesteld op 152%. In de ORSA wordt vastgesteld dat deze buffer adequaat is gezien de risico's die op langere termijn kunnen optreden.

De solvabiliteit is als volgt:

<i>(x 1.000 euro)</i>	<i>2016</i>	<i>2015</i>
<i>Beschikbaar Eigen Vermogen (SII)</i>	<i>43.712</i>	<i>58.810</i>
<i>Solvency Capital Requirement (SCR)</i>	<i>28.296</i>	<i>31.230</i>
<i>Solvabiliteitsratio</i>	<i>154,5</i>	<i>188,3%</i>

Overig

De waarderingsmethode is voor alle individuele posten overeenkomstig de Solvency II grondslagen.

Op het gebied van Governance en het risicoprofiel hebben zich geen grote wijzigingen voorgedaan.

3. Activiteiten en resultaten

3.1 Activiteiten

3.1.1 Stad Holland Zorgverzekeraar

De activiteiten van Stad Holland Zorgverzekeraar bestaan uit het uitvoeren van de Zorgverzekeringswet (Zvw) voor ruim 93.000 verzekerden in 2016.

De aangeboden aanvullende verzekeringen sluiten inhoudelijk aan op de basisverzekering. Deze worden uitgevoerd voor risico van DSW Ziektekostenverzekeringen N.V.

3.1.2 Belangrijke interne en externe gebeurtenissen

Premie

De premie voor de basisverzekering voor 2017 hebben wij met € 120 verhoogd en vastgesteld op € 1.344 per jaar (€ 112 per maand). De opbouw van onze premie hebben we op een transparante wijze op onze website gepresenteerd. Wij geven vanaf de start van de basisverzekering in 2006 geen korting aan collectiviteiten. Goedkoper kan niet, duurder hoeft niet.

Wat vindt de klant van ons

Wij vinden het belangrijk te weten wat de met ons samenwerkende verzekeringsadviseurs en onze klanten van ons denken. Dat wordt regelmatig onderzocht. In 2016 kregen wij wederom fantastische beoordelingen van onze verzekeringsadviseurs. Wij zijn dan ook bijzonder trots op dit geweldige compliment.

Volgens het in oktober van dat jaar gepubliceerde Landelijk Zorgonderzoek van Bureau D&O, geven intermediairs Stad Holland Zorgverzekeraar de hoogste waardering van alle zorgverzekeraars. Naast de positieve waardering voor het acceptatiebeleid, de afhandeling van declaraties en de snelheid van het administratieve proces, wordt door de respondenten Stad Holland Zorgverzekeraar met name ook gewaardeerd voor de kwaliteit van zijn communicatie, het aanbod van een restitutiepolis en de ondersteuning van en contacten met financieel adviseurs.

Dat het met onze informatieverstrekking overigens goed is gesteld, blijkt uit de goede score in het door de NZa gehouden onderzoek naar informatieverstrekking aan verzekerden onder alle 23 individuele risicodragers. In dit onderzoek heeft Stad Holland Zorgverzekeraar 99% van de vragen juist beantwoord (het gemiddelde van alle zorgverzekeraars was 81%) en behaalde daarmee een tweede plaats.

3.1.3 Resultaat en ontwikkeling Eigen Vermogen

Het resultaat van Stad Holland Zorgverzekeraar over 2016 bedraagt € 14,1 miljoen negatief. De Ledenraad heeft op voordracht van de Raad van Commissarissen (RVC) besloten het negatieve resultaat over het boekjaar 2016 ten laste van het Eigen Vermogen te brengen.

Bij de vaststelling van de premie houdt Stad Holland Zorgverzekeraar rekening met de solvabiliteitseis conform de Solvency II wetgeving en de streefsolvabiliteit. Jaarlijks wordt bekeken of er sprake kan zijn van een verdere afbouw van de reserves of dat er een opslag op de premie noodzakelijk is.

De opbouw van het resultaat over 2016 kan als volgt worden weergegeven:

<i>Totaal resultaat 2016 (x 1.000 euro)</i>	<i>Totaal resultaat</i>	<i>Verz.techn. resultaat</i>	<i>Resultaat beleggingen</i>	<i>Overige resultaten</i>
<i>Bedrijfsopbrengsten</i>	166.682	165.837	845	0
<i>Bedrijfslasten</i>	(180.807)	(180.710)	(97)	0
<i>Totaal resultaat boekjaar</i>	(14.125)	(14.873)	748	0

Ter vergelijking de cijfers van 2015:

<i>Totaal resultaat 2015 (x 1.000 euro)</i>	<i>Totaal resultaat</i>	<i>Verz.techn. Resultaat</i>	<i>Resultaat beleggingen</i>	<i>Overige resultaten</i>
<i>Bedrijfsopbrengsten</i>	155.871	154.613	1.258	0
<i>Bedrijfslasten</i>	(141.237)	(141.203)	(34)	0
<i>Totaal resultaat boekjaar</i>	14.634	13.410	1.224	0

Het resultaat is gedaald met € 28,8 miljoen ten opzichte van 2015. Voor een toelichting zie 3.2 en 3.3.

Eigen Vermogen

Het aanwezige Eigen Vermogen onder Solvency II is door het negatieve resultaat over 2016 en herwaarderingsverschillen afgenomen van € 58,8 miljoen in 2015 naar € 43,7 miljoen in 2016. De herwaarderingsverschillen zijn het gevolg van wijzigingen van de berekening van de risicomarge. Hierdoor zou het vermogen eind 2015 € 1,0 miljoen lager zijn geweest.

Verloopoverzicht Eigen Vermogen 2016 (x 1.000 euro)

<i>Stand per 1 januari</i>	58.810
<i>Herwaarderingsverschillen</i>	(973)
<i>Resultaat boekjaar</i>	(14.125)
<i>Stand per 31 december 2016</i>	43.712

Om de reserves op een verantwoord niveau te houden en tevens een stabiel premiebeleid in de toekomst te kunnen voeren, heeft Stad Holland Zorgverzekeraar in de premiestelling voor 2017 besloten om de reserves met een bedrag van € 144 per premiebetaler af te bouwen. Hierdoor zal in principe een verlies ontstaan in 2017, waarvoor in de jaarrekening 2016 een voorziening van € 11,3 miljoen is getroffen. Als gevolg van deze voorziening is het beschikbaar Eigen Vermogen ultimo 2016 gedaald.

3.2 Resultaten uit verzekeringsactiviteiten

De resultaten uit verzekeringsactiviteiten bestaan volledig uit de activiteiten als uitvoerder van de Zorgverzekeringswet (basisverzekering). De activiteiten beperken zich tot de Nederlandse markt.

Het resultaat 2016 uit verzekeringsactiviteiten daalt met € 28,3 miljoen ten opzichte van 2015. De daling wordt vooral veroorzaakt door:

- een premietekortvoorziening 2017 voor verlieslatende contracten;
- een tekort op schadevoorzieningen eerdere jaren;
- lagere beheerskosten;
- een vrijval van de voorziening debiteuren.

Het resultaat uit verzekeringsactiviteiten voor het lopende jaar is conform de verwachting bij de premiestelling 2016.

Het resultaat uit verzekeringsactiviteiten is als volgt samengesteld:

<i>Totaal resultaat</i> <i>(x 1.000 euro)</i>	2016	2015
<i>Premies eigen rekening</i>	85.531	78.988
<i>Bijdrage vereveningsfonds</i>	85.351	63.702
<i>Zorgkosten eigen rekening</i>	(175.798)	(135.018)
<i>Bedrijfskosten</i>	(6.134)	(6.127)
<i>Saldo afwijkingen in de ramingen t/m jaar t-1</i>	(3.393)	12.275
<i>Vrijval premietekortvoorziening jaar t-1</i>	10.840	10.430
<i>Voorziening lagere premie jaar t+1</i>	(11.270)	(10.840)
Resultaat boekjaar	(14.873)	13.410

Voor een nadere toelichting op deze resultaten en de daarbij toegepaste waarderingsgrondslagen verwijzen we u naar de jaarrekening over 2016.

3.3 Resultaten uit beleggingsactiviteiten

Het resultaat uit beleggingsactiviteiten daalt met € 0,5 miljoen ten opzichte van 2015. Met name de rente baten zijn fors gedaald. Het rendement op geldmarktfondsen en banktegoeden is negatief als gevolg van de negatieve rentes.

De resultaten uit beleggingsactiviteiten zijn als volgt samengesteld:

<i>Beleggingsresultaat 2016</i> <i>(x 1.000 euro)</i>	<i>Dividend</i>	<i>Rente</i>	<i>Gereaaliseerde Waarde- mutatie</i>	<i>Ongereaaliseerde Waarde- mutatie</i>	<i>Totaal</i>
<i>Bedrijfsobligatiefondsen</i>					
<i>Aandelenfondsen</i>	199			598	797
<i>Geldmarktfondsen/Banken</i>		21	(41)	(29)	(49)
<i>Deelnemingen</i>					
Resultaat	199	21	(41)	569	748

3.4 Resultaten uit overige activiteiten

Er zijn geen overige activiteiten.

3.5 Overige informatie

De overige informatie bevat informatie over onze activiteiten en onze resultaten, die niet in de eerdere hoofdstukken is opgenomen. Naar onze inschatting hebben we alle belangrijke materiële zaken hiervoor opgenomen.

4. Governance

4.1 Governancebeleid Stad Holland Zorgverzekeraar

Een goede governance bij financiële ondernemingen is van belang voor een beheerste bedrijfsvoering. Deze moet verzekeren dat risico's op een adequate en tijdige wijze worden geïdentificeerd en beheerst. Het begrip governance verwijst naar het systeem waarmee een instelling wordt bestuurd: de structuren, de verdeling van de taken en bevoegdheden, de strategie, het beleid en de processen en interne controle.

De Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen zijn verantwoordelijk voor het governancestelsel binnen Stad Holland Zorgverzekeraar. De Raad van Bestuur draagt de verantwoordelijkheid voor de evenwichtige afweging van de belangen van alle belanghebbenden, zoals verzekeren, zorgverleners en medewerkers. Hierbij wordt rekening gehouden met de continuïteit van de organisatie, de maatschappelijke omgeving waarin Stad Holland Zorgverzekeraar functioneert en relevante wet- en regelgeving en codes die van toepassing zijn.

4.2 De structuur van de organisatie

4.2.1 Bestuurlijke structuur

Stad Holland Zorgverzekeraar is een onderlinge waarborgmaatschappij met uitgesloten aansprakelijkheid, die voor haar verzekeren de Zvw uitvoert.

Stad Holland Zorgverzekeraar kent statutair de volgende drie organen: de Ledenraad, de Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur.

Ledenraad

Het hoogste orgaan van Stad Holland Zorgverzekeraar is de Ledenraad. Aan de Ledenraad komt een aantal belangrijke bevoegdheden toe zoals het benoemen, schorsen of ontslaan van bestuurders en commissarissen, het vaststellen van de jaarrekening, het wijzigen van de statuten en het verlenen van decharge aan de bestuurders en commissarissen.

De Raad van Bestuur en de RvC verschaffen de Ledenraad alle relevante informatie die zij nodig heeft voor de uitoefening van haar bevoegdheden. De Ledenraad delegeert zijn taken gedeeltelijk aan de RvC, namelijk het toezicht op het beleid van de Raad van Bestuur en op de algemene gang van zaken.

De Ledenraad bestaat ten minste uit tien en maximaal uit twaalf ledenraadsleden. Ledenraadsleden kunnen geen lid van de RvC of werknemer bij Stad Holland Zorgverzekeraar zijn.

De Ledenraad is in het verslagjaar tweemaal regulier bijeengekomen in aanwezigheid van de leden van de RvC, de Raad van Bestuur en de directieleden.

Geagendeerde onderwerpen waren onder meer het maatschappelijk verslag 2015 (inclusief jaarrekening), het uitvoeringsverslag 2015 zorgkantoor, de uitkomst van het klanttevredenheidsonderzoek door MarketResponse, de analyse van de overstapronde, de benoeming van een lid in de Raad van Bestuur, de premie 2017 en het wetsvoorstel "verzekereninvloed".

De ledenraad bestaat per 31 december 2016 uit de volgende personen:

- R. van Os, voorzitter
- I.P. Boidin
- O. Broertjes
- W. Esseboom
- A.A.D. den Hartog-van Binsbergen
- A. van Loo
- H.J. Mijster
- A.J.C.J. van der Nat
- E.R.F. van de Panne
- W.H. van Roekel
- C.A. van der Zijden

Raad van Commissarissen

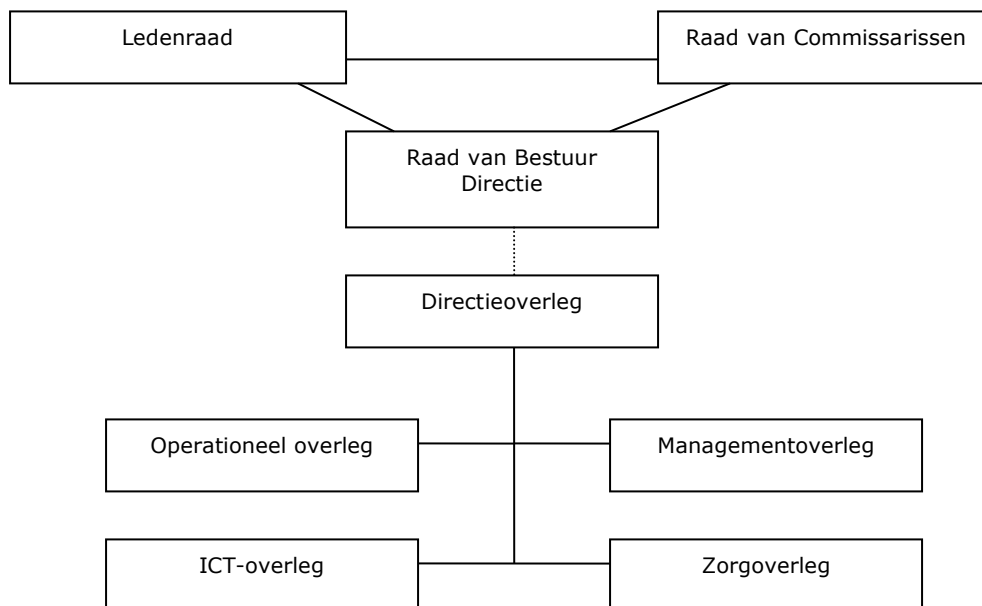
De RvC is belast met het toezicht op het beleid van de Raad van Bestuur en op de algemene gang van zaken binnen Stad Holland Zorgverzekeraar. Om zijn taak correct te kunnen uitvoeren moet de RvC voldoende geïnformeerd zijn. Informatie komt onder andere van de Raad van Bestuur, de interne-auditfunctie, de externe accountant en de Ondernemingsraad. De RvC besteedt in de periodieke vergaderingen onder meer aandacht aan de genomen beleidsbeslissingen. De wettelijke taken van de auditcommissie zijn in 2016 door de voltallige RvC uitgevoerd. Per 1 januari 2017 zijn er een aparte Audit & Risk Commissie en een Renumeratie Commissie ingesteld.

De RvC bestaat per 31 december 2016 uit volgende personen:

- J.J.A.H. Klein Breteler, voorzitter
- C. van der Weerd-Norder, vice-voorzitter
- A.L.M. Barendregt
- J.A.C.F. Tuijtel

Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur stelt de bedrijfsstrategie van Stad Holland Zorgverzekeraar vast. Hierbij worden de risico's en kansen van de beleidsbeslissingen vanuit diverse invalshoeken belicht. Strategische beleidsbeslissingen worden vervolgens binnen de organisatie gecommuniceerd via regulier overleg op verschillende niveaus. De afdelingshoofden vertalen het strategische beleid in concrete taken. Diverse afdelingen stellen daarvoor een jaarplan op. In onderstaande figuur is een aantal reguliere overlegorganen binnen Stad Holland Zorgverzekeraar weergegeven.

De Raad van Bestuur bestaat per 31 december 2016 uit volgende personen:

- C.A.C.M. Oomen, voorzitter
- F.C.W. ten Brink
- A. de Groot
- J.M.A. le Conge (per 30 november 2016)

De directie bestaat per 31 december 2016 uit de volgende personen:

- D. Pons
- J. Papac (adjunct).

4.2.2 Juridische structuur

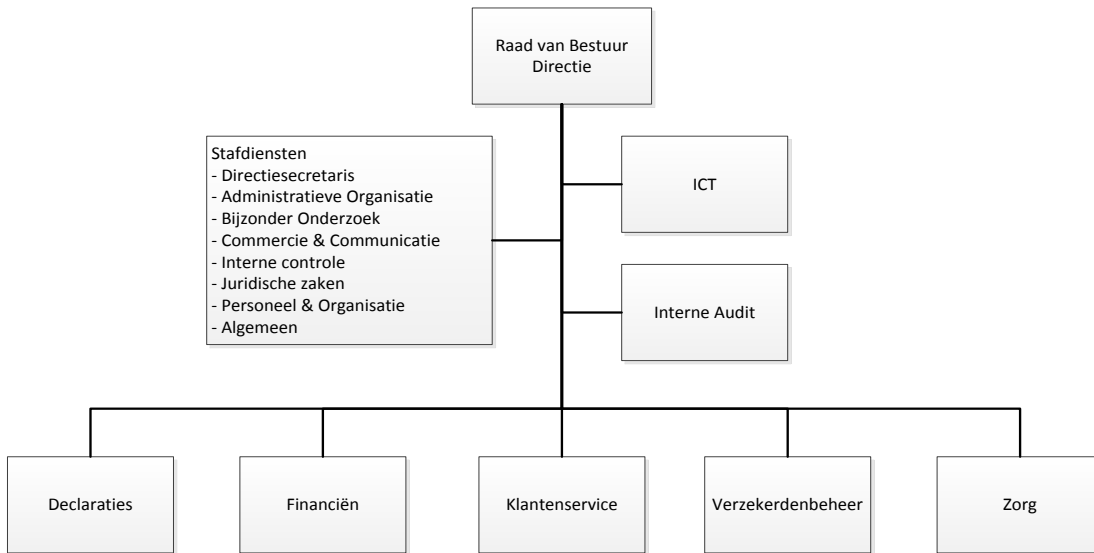
Stad Holland Zorgverzekeraar is een onderlinge waarborgmaatschappij met uitgesloten aansprakelijkheid, die voor haar verzekerden de Zvw uitvoert. De uitgesloten aansprakelijkheid betekent dat er geen verhaalsrecht is op de verzekerden.

Concernstructuur

De rechtspersoon Stad Holland Zorgverzekeraar maakte in het verslagjaar geen deel uit van een concern. Stad Holland Zorgverzekeraar OWM U.A. is bestuurlijk gelieerd aan OWM DSW Zorgverzekeraar U.A. Er is sprake van een personele unie en vanaf 2015 zijn alle medewerkers in dienst bij DSW Zorgverzekeraar.

4.2.3 Organisaatiestructuur

De organisaatiestructuur wordt in het onderstaande organogram weergegeven.

4.2.4 Beleidslijnen

In het kader van beheerste en integere bedrijfsvoering heeft Stad Holland Zorgverzekeraar op een aantal thema's zijn beleidslijnen nader uitgewerkt. Dit betreft onder meer de volgende onderwerpen:

Governance	In het governancebeleid heeft Stad Holland Zorgverzekeraar zijn beleidslijnen ten aanzien van het bestuur van de organisatie en een prudente bedrijfsvoering vastgelegd. Onderdeel hiervan is de inrichting van de vier sleutelfuncties, waarvoor per sleutelfunctie een charter is opgesteld.
Risicomanagement	Het risicomanagement is vastgelegd in een beleidsrichtlijn waarin ook de risicobereidheid en de ORSA zijn opgenomen.
Kapitaal	Stad Holland Zorgverzekeraar heeft de wijze waarop hij met zijn kapitaal omgaat, in termen van aan te houden kapitaal in relatie tot de risico's, opgenomen in de jaarlijks opgestelde ORSA (streefsolvabiliteit).
Premie	Stad Holland Zorgverzekeraar berekent bij zijn premiestelling een kostendeekkende premie en stelt daarna, rekening houdend met het kapitaalbeleid, de premie vast.
Vaststelling technische voorzieningen	Stad Holland Zorgverzekeraar heeft kaders en uitgangspunten vastgelegd ten aanzien van het berekenen en vaststellen van technische voorzieningen in relatie tot de verzekeringstechnische verplichtingen.
Beleggingen	In het beleggingsbeleid heeft Stad Holland Zorgverzekeraar zijn visie, kernwaarden, allocatie, organisatie en beheersmaatregelen met betrekking tot het beleggingsproces beschreven.
Integriteit	Stad Holland Zorgverzekeraar kent diverse integriteitsregelingen zoals: <ul style="list-style-type: none"> • de regeling tegengaan belangenverstrengelingen; • de nevenfunctie-regeling; • de incidentenregeling; • de geschenkenregeling; • de klokkenluidersregeling. Daarnaast wordt jaarlijks een systematische integriteitsrisico-analyse (SIRA) uitgevoerd.

4.2.5 Beloningsbeleid

Het beloningsbeleid van Stad Holland Zorgverzekeraar voldoet aan de Regeling beheerst beloningsbeleid (Rbb) Wft 2014. De RvC stelt de beloning van de Raad van Bestuur vast. De salarisvaststelling van de directie is voorbehouden aan de Raad van Bestuur. De beloning is gebaseerd op een in 2012 door een externe partij uitgevoerde benchmark.

In het kader van de Wet Normering Topinkomens (WNT) is een sectorale bezoldigingscode in de Staatscourant gepubliceerd. De beloning van de Raad van Bestuur voldoet aan deze sectorale code. Stad Holland Zorgverzekeraar hanteert geen variabele beloningen.

4.3 Deskundigheid en betrouwbaarheid

Voor financiële ondernemingen geldt dat voor alle beleidsbepalers, interne toezichthouders en ook de sleutelfunctionarissen de integriteit boven alle twijfel moet zijn en dat deze beschikken over aantoonbare deskundigheid passend bij de functie. Zowel de beleidsbepalers als leden van het intern toezichthoudende orgaan dienen geschikt te zijn voor de uitoefening van hun functie. De Beleidsregel geschiktheid 2012 verduidelijkt wat de toezichthouders verstaan onder 'geschiktheid' en welke aspecten bij de toetsing van een beleidsbepaler in aanmerking worden genomen.

Stad Holland Zorgverzekeraar heeft aan deze beleidsregel als volgt invulling gegeven:

Raad van Commissarissen

De RvC van Stad Holland Zorgverzekeraar telt vier leden. De samenstelling is divers. Nieuwe commissarissen volgen een kennismakingsprogramma waarin zij door Stad Holland Zorgverzekeraar worden geïnformeerd over specifieke (zorg)verzekeringsaspecten. Op het gebied van permanente educatie vindt in voldoende mate 'training on the job' plaats. Daarnaast opereren de leden van de RvC zelf in diverse maatschappelijk verantwoordelijke functies en blijven op de hoogte van relevante ontwikkelingen.

Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur van Stad Holland Zorgverzekeraar telt vier leden. De Raad van Bestuur heeft een zeer brede kennis en een jarenlange ervaring op het gebied van zorgverzekeringen, zorg, financiën, governance en ICT. De Raad van Bestuur houdt zich op de hoogte van relevante ontwikkelingen op bovengenoemde gebieden.

De leden van de Raad van Bestuur van Stad Holland Zorgverzekeraar hebben de moreel-ethische verklaring ondertekend en deze zijn gepubliceerd op onze website.

4.4 Governancesysteem

Stad Holland Zorgverzekeraar heeft zijn governancesysteem ingericht conform het '3 lines of defense'-model, waarmee aan de Solvency-II-richtlijn met betrekking tot de zogenoemde sleutelfuncties wordt voldaan.

De sleutelfuncties, die een onderdeel van het governancesysteem vormen, zijn:

- Compliancefunctie;
- Risicomanagementfunctie;
- Actuariële functie;
- Interne-auditfunctie.

In onderstaand figuur is het '3 lines of defense'-model schematisch weergegeven, hierin is tevens de samenhang tussen de sleutelfuncties inzichtelijk.

1e lijn, 2e lijn, 3e lijn

De 1e lijn bestaat uit Besturing & Organisatie en Interne controlemaatregelen. De hoofden van de afdelingen Declaraties, Financiën, ICT, Klantenservice, Verzekerdenbeheer en Zorg zijn verantwoordelijk voor de invulling van de Besturing & Organisatie.

De Interne controlemaatregelen zijn onderdeel van de administratieve organisatie en interne

beheersing (AO/IB) en zijn vastgelegd in richtlijnen, procedurebeschrijvingen, werkinstructies en systemen.

De 2e lijn ondersteunt en adviseert de 1e lijn bij het voeren van een beheerste en verantwoorde bedrijfsvoering. De 2e lijn bestaat uit de volgende sleutelfuncties:

- *Compliancefunctie*
Deze functie ziet erop toe dat de bedrijfsvoering van Stad Holland Zorgverzekeraar voldoet en blijft voldoen aan wet- en regelgeving;
- *Risicomanagementfunctie*
Deze functie identificeert en mitigeert risico's die van invloed zijn op het behalen van de ondernemingsdoelstellingen en de bedrijfsvoering van Stad Holland Zorgverzekeraar;
- *Actuariële functie*
Deze functie coördineert de berekening van de technische voorzieningen, beheerst de verzekeringstechnische risico's en draagt bij aan de doeltreffende werking van het risicomanagementsysteem.

De interne-auditfunctie vormt de 3e lijn. De interne-auditfunctie is onafhankelijk van de andere drie sleutelfuncties en toetst door een systematische, gedisciplineerde aanpak de effectiviteit van de processen van risicomanagement, beheersing en governance van Stad Holland Zorgverzekeraar. De interne-auditfunctie heeft directe rapportagelijnen naar de Raad van Bestuur en RvC.

De interne-auditfunctie is ondergebracht in een aparte organisatorische eenheid.

Proportionaliteit

Het volledige governancestelsel, inclusief 1e, 2e en 3e lijn, is erop gericht om de processen binnen Stad Holland Zorgverzekeraar zodanig te beheersen dat de doelstellingen van Stad Holland Zorgverzekeraar gerealiseerd worden met inachtneming van alle voor Stad Holland Zorgverzekeraar van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Stad Holland Zorgverzekeraar is alleen actief op het gebied van zorgverzekeringen. De inrichting van het governancestelsel sluit aan bij de aard, omvang en complexiteit van Stad Holland Zorgverzekeraar.

De 2e lijn sleutelfuncties zijn binnen Stad Holland Zorgverzekeraar niet ondergebracht in aparte organisatorische eenheden. De overweging hierbij is dat de omvang van Stad Holland Zorgverzekeraar en de aard van de risico's het niet nodig maken om specifieke organisatorische eenheden in te richten voor de verschillende sleutelfuncties. Wel is de verantwoordelijkheid voor elke sleutelfunctie eenduidig belegd binnen de organisatie, waarbij de Actuariële functie is uitbesteed.

4.5 Risicomanagement

4.5.1 Risicomanagementsysteem

In het risicomanagementsysteem wordt onderscheid gemaakt tussen risicomanagement en kapitaalmanagement.

Het risicomanagement omvat het vaststellen van de risicobereidheid en het identificeren, beheersen en monitoren van risico's.

Het kapitaalmanagement omvat het bewaken van het Eigen Vermogen in relatie tot de kapitaalvereiste (SCR), het vertalen van wijzigingen in het risicoprofiel naar de impact op het Eigen Vermogen en de SCR en het vaststellen van het doelvermogen, het zogenoemde streefniveau.

4.5.2 Risicomanagementfunctie

De Risicomanagementfunctie is binnen Stad Holland Zorgverzekeraar conform het "three lines of defence model" in de 2e lijn ingericht en staat daarmee volledig los van de 1e lijn. Deze functie identificeert en mitigeert risico's die van invloed zijn op het behalen van de ondernemingsdoelstellingen en de bedrijfsvoering van Stad Holland Zorgverzekeraar.

De Risicomanagementfunctie is verantwoordelijk voor de bedrijfsbrede coördinatie van de risicobeheersactiviteiten, het verder ontwikkelen van het risicomanagementsysteem en verantwoordelijk voor de coördinatie van de uitvoering van de ORSA.

De Risicomanagementfunctie rapporteert ieder kwartaal rechtstreeks aan de Raad van Bestuur over de ontwikkeling van de Key Risk Controls (KRC's). Daarnaast worden jaarlijks de uitkomsten van het Strategisch Risk Assessment en de ORSA-rapportage inclusief Risicobereidheidsverklaring opgeleverd.

4.5.3 Risicobereidheid

Stad Holland Zorgverzekeraar kent als onderlinge waarborgmaatschappij geen winstoogmerk en heeft geen groei-doelstellingen. De risicobereidheid van Stad Holland Zorgverzekeraar is in de zogenoemde Own Risk and Solvency Assessment (ORSA) als volgt omschreven:

"Stad Holland Zorgverzekeraar is er voor zijn klanten, de leden van de OWM. In zijn streven een onderscheidende zorgverzekeraar te zijn, vermijdt Stad Holland Zorgverzekeraar risico's die de stabiliteit en soliditeit van de verzekeraar bedreigen. Stad Holland Zorgverzekeraar neemt alleen risico's die inherent zijn aan een normale bedrijfsvoering als zorgverzekeraar. De risico's betreffen vooral externe factoren die een gevolg zijn van het Nederlandse systeem van risicoverevening."

Behalve financiële risico's wordt nog een aantal risicocategorieën onderkend. Dit betreft zowel strategische risico's als diverse operationele risico's. Per risicocategorie is in de ORSA door middel van een tolerantie bepaald hoe hoog de risico's van die categorie mogen zijn: laag, beperkt, aanzienlijk of hoog.

Uit onderstaande tabel blijkt dat Stad Holland Zorgverzekeraar bereid is om in beperkte mate risico's te lopen.

Risicocategorie	Risicobereidheid
Verzekeringstechnisch risico	Beperkt
Financieel marktrisico	Laag
Tegenpartijkredietrisico	Beperkt
Liquiditeitsrisico	Laag
Omgevingsrisico	Beperkt
Operationeel uitvoeringsrisico	Beperkt
IT risico	Beperkt
Compliancerisico	Laag
Integriteitsrisico	Laag
Uitbesteding	Laag
Frauderisico	Laag (geen)

In het kader van Solvency II vindt jaarlijks tijdens de ORSA een Strategische Risico Analyse (SRA) plaats over de risico's die Stad Holland Zorgverzekeraar loopt. Het doel hiervan is om de risico's te bepalen en voor ieder risico, op basis van kans en impact, vast te stellen hoe hoog het risico is. De risico's worden ingegeven door zowel interne als externe ontwikkelingen en er wordt rekening gehouden met bestaande beheersmaatregelen.

Bijna alle risico's vallen, rekening houdend met de getroffen beheersmaatregelen, binnen onze risicobereidheid. De risico's waarbij onze huidige inschatting van het risico hoger is dan

onze bereidheid, betreffen met name risico's gebaseerd op externe factoren en/of ontwikkelingen.

Op de betreffende risico's vindt door de 2e-lijns risicomangementfunctie, net als op andere risico's, monitoring plaats op basis van zogenoemde KRC's. De risicomangementfunctie rapporteert over de KRC's zowel aan de Raad van Bestuur als aan de RvC.

Voor enkele van deze risico's houdt Stad Holland Zorgverzekeraar expliciet een buffer aan op de SCR om deze risico's in overeenstemming met de risicobereidheid te houden.

4.5.4 ORSA (Own Risk and Solvency Assessment)

De Own Risk and Solvency Assessment (ORSA) is verplicht onder de toezichtregels van Solvency II. De ORSA wordt het hart van Solvency II genoemd. Met de ORSA wordt inzicht verkregen in de gevolgen van interne en externe risico's die op langere termijn kunnen optreden. Deze gevolgen laten zich onder meer uitdrukken in een kapitaalbehoefte over een aantal jaren heen. Immers, als een materieel risico zich manifesteert, dan heeft dit gevolgen voor het Eigen Vermogen en/of de SCR.

De regelgeving geeft aan dat de ORSA bij zal dragen aan het bewuster sturen van de organisatie op de risico's en inzicht moet geven in de impact van de risico's op het kapitaal. In het richtsnoer voor de prospectieve beoordeling van de eigen risico's (EIOPA-BoS-14/259 NL) staat hierover in artikel 1.6 het volgende:

"Het is van cruciaal belang dat het bestuurlijk, beleidsbepalend of toezichthoudend orgaan (administrative, management or supervisory body, AMSB) van de onderneming op de hoogte is van alle materiële risico's waaraan de onderneming is blootgesteld, ongeacht of deze risico's zijn meegenomen bij de berekening van het solvabiliteitskapitaalvereiste (Solvency Capital Requirement, SCR) en of deze risico's wel of niet kwantificeerbaar zijn. Het is ook van vitaal belang dat het AMSB een actieve rol vervult bij de prospectieve beoordeling van de eigen risico's door leiding aan te geven aan het proces en vraagtekens te zetten bij de uitkomsten."

Bij de uitvoering van de ORSA is een brede vertegenwoordiging uit de organisatie betrokken en is gekeken naar de risico's die door Stad Holland Zorgverzekeraar worden gelopen. De risico's worden door verschillende interne en externe factoren veroorzaakt.

In meerdere SRA's is bepaald welke risico's op kunnen treden als gevolg van het beleid van Stad Holland Zorgverzekeraar en welke worden ingegeven door interne en/of externe ontwikkelingen.

Vervolgens is de bereidheid om specifieke risico's te lopen uitgedrukt in een tolerantie op een schaal van laag, beperkt, aanzienlijk en hoog. De bereidheid van Stad Holland Zorgverzekeraar om risico's te lopen is in het algemeen beperkt, hetgeen tot uiting komt in het beleid en de risicobereidheidsverklaring.

De ORSA dient in ieder geval eenmaal per jaar te worden uitgevoerd. De noodzaak om eventueel vaker de ORSA uit te voeren wordt bepaald op basis van onder andere de volatiliteit van het aanwezige kapitaal en het risicoprofiel. Deze bepaling vindt plaats op basis van de ontwikkeling van:

- premieontvangsten;
- schadeontwikkeling en technische voorziening;
- beleggingsportefeuille;
- Eigen Vermogen en solvabiliteit.

De risico gebaseerde kapitaalvereiste (SCR), is in feite het bedrag dat minimaal aan kapitaal moet worden aangehouden. Zodra het vermogen onder deze grens zakt, dient een herstelplan te worden opgesteld en te worden ingediend bij De Nederlandsche Bank (DNB). Daarnaast is de algemene verwachting dat DNB vanaf het moment dat de aanwezige solvabiliteit van een verzekeraar lager is dan 120% van de SCR, deze verzekeraar nadrukkelijk in de gaten zal houden.

Een buffer bovenop de SCR is derhalve noodzakelijk voor onder andere het mogelijk optreden van:

- een forse daling van de aanwezige solvabiliteit als gevolg van financiële tegenvallers in eerdere jaren;
- een forse toename van de SCR als gevolg van een stijgend aantal verzekerden;
- een toename van de SCR en een gelijktijdige daling van de aanwezige solvabiliteit als gevolg van onverwacht stijgende zorgkosten.

In de ORSA bepaalt Stad Holland Zorgverzekeraar jaarlijks welke buffer minimaal noodzakelijk is, en welke buffer gewenst is, om risico's op te kunnen vangen zodat wij niet onder de SCR komen. In de ORSA 2016 is de streefsolvabiliteit op langere termijn vastgesteld op 152%. Bij de premieberekening wordt rekening gehouden met de solvabiliteitseisen.

De voorzitter van de Raad van Bestuur accordeert het definitieve rapport en informeert de RvC. De RvC beoordeelt het eindrapport van de ORSA en heeft hiermee een actieve rol binnen het ORSA-proces.

4.6 Interne risicobeheersings- en controlesysteem

Het interne risicobeheersings- en controlesysteem bestaat uit een mix van systeem- en gegevensgerichte controles. De totale administratieve organisatie kenmerkt zich door administratieve processen met veel aandacht voor controleaspecten en monitoring:

- Voor de meeste afdelingen geldt dat deze processen dagelijks worden gevolgd via een managementinformatiesysteem. Er wordt actie ondernomen bij afwijking van de norm. Daarnaast rapporteert de 1e lijn maandelijks via zogenoemde KRC's;
- Effectieve en betrouwbare automatiseringssystemen met geprogrammeerde controles ondersteunen de uitvoering van de processen;
- Binnen deze processen wordt waar nodig functiescheiding toegepast om zowel het risico op fouten als het risico op interne fraude te minimaliseren;
- Naast de directe procescontroles vinden ook formele controles, materiële controles en controles op gepast gebruik plaats volgens het opgestelde controleplan;
- Om de betrouwbaarheid en nauwkeurigheid van het controlesysteem vast te stellen, wordt gebruik gemaakt van statistische steekproeven.

Tot slot beoordeelt ook de externe accountant jaarlijks of het systeem van interne controle van voldoende niveau is ten behoeve van de jaarrekeningcontrole die hij uitvoert. Hij rapporteert hierover in zijn accountantsverslag.

4.6.1 Compliancefunctie

De compliancefunctie ziet erop toe dat de bedrijfsvoering van Stad Holland Zorgverzekeraar voldoet en blijft voldoen aan wet- en regelgeving en dat de interne afspraken en procedures nageleefd worden. Het gaat hierbij primair om de regels die voortvloeien uit de vereiste van het hebben van een integere bedrijfsvoering.

Deze functie stelt het complianceplan op en identificeert compliancerisico's. Daarnaast is de compliancefunctie verantwoordelijk voor de bedrijfsbrede coördinatie op de naleving van de wettelijke voorschriften en de interne afspraken en procedures.

De Compliancefunctie ondersteunt en adviseert, voor wat betreft de wet- en regelgeving, de Risicomanagementfunctie in haar bewaking en identificering van alle mogelijke risico's die van invloed zijn op het functioneren van Stad Holland Zorgverzekeraar. De functie rapporteert tijdig aan de Raad van Bestuur omtrent materiële compliancerisico's ten gevolge van het niet voldoen aan de wettelijke voorschriften en interne afspraken en procedures.

4.7 Interne-auditfunctie

De interne-auditfunctie is onafhankelijk gepositioneerd, direct onder de voorzitter van de Raad van Bestuur. De interne-auditfunctie rapporteert aan de Raad van Bestuur en de RVC.

Jaarlijks wordt in de Audit & Risk Commissie het jaarplan voor de interne-auditfunctie vastgesteld. Daarbij worden risicogewogen keuzes gemaakt ten aanzien van de audit objecten. De audit rapportages worden besproken en de interne-auditfunctie stelt de opvolging van de audit bevindingen vast. Hierover wordt aan de Audit & Risk Commissie gerapporteerd.

4.8 Actuariële functie

De actuariële functie bij Stad Holland Zorgverzekeraar coördineert de berekening van de technische voorzieningen, beheerst de verzekeringstechnische risico's en draagt bij aan de doeltreffende werking van het risicomanagementsysteem.

Deze functie is uitbesteed aan een externe organisatie. Omtrent de positionering, taken, verantwoordelijkheden en de invulling van de actuariële functie zijn nadere afspraken gemaakt die zijn vastgelegd in een charter.

De actuariële functie brengt jaarlijks een actuariel rapport uit, waarin zij verslag doet over haar werkzaamheden. De functie rapporteert aan de Raad van Bestuur.

4.9 Uitbesteding

In het kader van het samenwerkingsverband met DSW Zorgverzekeraar worden vele van de eerdergenoemde werkzaamheden door DSW Zorgverzekeraar (mede) namens Stad Holland Zorgverzekeraar uitgevoerd.

DSW Zorgverzekeraar streeft ernaar om ten aanzien van zijn kernactiviteiten zoveel mogelijk zelfvoorzienend te zijn. In geen geval mag de continuïteit van het bedrijf door uitbesteding in gevaar komen.

De kwaliteit van de werkzaamheden door derden wordt onder meer geborgd door Service Level Agreements, door frequent te overleggen met de desbetreffende organisaties en door wederzijdse terugkoppeling bij knelpunten en (steekproefsgewijze) controle van uitgevoerde werkzaamheden.

De volgende werkzaamheden worden uitbesteed aan externe organisaties:

- het vermogensbeheer van een deel van het vermogen wordt uitgevoerd door een fiduciair vermogensbeheerder;
- de onder Solvency II verplichte actuariële functie;
- de openstaande vorderingen van verzekerden worden, conform het landelijke incassoprotocol, overgedragen aan een gerechtsdeurwaarder;
- de productie van verzekerdenpasjes en polisbladen wordt verzorgd door een gespecialiseerd bedrijf;
- de verzending van grote mailings, waaronder acceptgiro's, wordt verzorgd door een gespecialiseerd bedrijf.

4.10 Toezicht

De externe accountant is Deloitte Accountants B.V. Stad Holland Zorgverzekeraar staat, net als alle andere verzekeraars in Nederland, onder toezicht van DNB.

4.11 Overige informatie

In het bovenstaande hebben we alle belangrijke aspecten van ons governancestelsel toelicht. De overige informatie bevat informatie over governance, die niet in de eerdere hoofdstukken is opgenomen. Naar onze inschatting hebben we alle belangrijke materiële zaken hiervoor opgenomen.

5. Risicoprofiel

Onderdeel van de Solvency II wetgeving is een standaardmodel voor de berekening van de solvabiliteitseis. Voor zorgverzekeraars wordt de SCR met name door het verzekeringstechnisch risico bepaald. De overige onderdelen van de SCR zijn het marktrisico, het tegenpartijkredietrisico en het operationeel risico. De risico's worden hieronder toegelicht.

5.1 Verzekeringstechnische risico's

Het verzekeringstechnisch risico betreft het risico dat inherent is aan de verzekeringsactiviteiten. Het risico heeft betrekking op veranderingen in de omvang van de te betalen schade en de te ontvangen bijdragen uit het zorgverzekeringsfonds.

De verzekeringstechnische risico's van Stad Holland Zorgverzekeraar bestaan uit de volgende risico's:

- *Premierisico*
Dit is het risico dat de verzekeringspremie voor het komende jaar niet voldoende is om de schades en kosten van dat jaar te kunnen dekken;
- *Schaderisico*
Dit is het risico dat in het verleden gevormde voorzieningen voor schadegevallen in de toekomst ontoereikend zijn om deze schades (verder) af te wikkelen;
- *Catastroferisico*
Dit is het risico dat door extreme en/of uitzonderlijke gebeurtenissen schades optreden waardoor de financiële positie negatief wordt beïnvloed.

Als gevolg van de acceptatieplicht en het verbod op premiedifferentiatie is door de overheid een risicovereveningssysteem ingericht. De bedoeling van het systeem is om per verzekeraar een budget vast te stellen dat zo goed mogelijk aansluit op de uit te betalen schade. Omdat bekend is dat het ex-ante risicovereveningssysteem niet optimaal werkt zijn de volgende

ex-post compensaties van toepassing:

- flankerend beleid macrokosten;
- bandbreedteregeling geneeskundige GGZ, langdurige GGZ en Verpleging en Verzorging;
- integrale nacalculatie vaste zorgkosten.

Door deze ex-post compensaties wordt het verzekeringstechnisch risico enigszins gemitigeerd.

Verzekeraars stellen vooraf een premie vast op basis van de verwachte vereveningsbijdrage en de verwachte schade. Het risico van afwijkingen is voor rekening van de verzekeraar.

Het vooraf door de overheid vastgestelde landelijke budget zal achteraf afwijken van de landelijke kosten. Hierdoor dragen de zorgverzekeraars het risico voor misramingen van de overheid. Stad Holland Zorgverzekeraar is bij de bepaling van de nominale premie 2016 uitgegaan van een te hoog landelijk budget.

Rekening houdend met de ex-post compensaties is Stad Holland Zorgverzekeraar, op basis van historische resultaten, bij de bepaling van de nominale premie 2016 uitgegaan van een tekort voor het risicovereveningsmodel.

Bij het opstellen van de jaarrekening wordt een impactanalyse gemaakt. Deze analyse geeft een simulatie weer onder drie scenario's: best estimate (jaarrekening), 'best case' en 'worst case' op basis van inschattingen van de schade-, verzekerden- en budgetparameters van de jaren waarvoor nog geen definitieve afrekening heeft plaatsgevonden. Hiermee biedt de impactanalyse inzicht in de gevoeligheid van het resultaat van Stad Holland Zorgverzekeraar voor wijzigingen in deze parameters.

In de jaarrekening 2016 is er tevens een onzekerheid met betrekking tot de hoogte van de premietekortvoorziening 2017. De premie 2017 is met de in september 2016 bekende gegevens kostendekkend gecalculeerd en vervolgens € 144 lager vastgesteld om de reserves af te bouwen. Hierdoor ontstaat in principe een verlies in 2017. Op basis van geactualiseerde gegevens heeft Stad Holland Zorgverzekeraar in de jaarrekening een voorziening voor de verlieslatende premie 2017 opgenomen ten bedrage van € 11,3 miljoen.

De grootste onzekerheden bij het bepalen van de premietekortvoorziening zijn:

- De misraming van de landelijke zorgkosten door VWS;
- Het modelresultaat van Stad Holland Zorgverzekeraar op de zorgkosten.

De werkelijke uitkomsten kunnen uiteindelijk afwijken van de inschattingen met betrekking tot schade-, verzekerden- en budgetparameters. De mogelijke impact hiervan op de premietekortvoorziening 2017 is niet opgenomen in bovenstaande impactanalyse.

Voor de verzekeringstechnische risico's is een bedrag van € 21.146.000 opgenomen in de SCR. Voor een verdere kwantificering verwijzen wij naar hoofdstuk 7.3.

5.2 Marktrisico

Dit betreft het risico van veranderingen in de waarde van de beleggingsportefeuille en de verplichtingen als gevolg van wijzigingen in mogelijke verliezen als gevolg van veranderingen van valutakoersen, rentestanden en beurskoersen.

Stad Holland Zorgverzekeraar beheerst dit risico door het aanbrengen van spreiding in de beleggingsportefeuilles. Dit wil Stad Holland Zorgverzekeraar bereiken met beleggingscategorieën die zich conform de beleggingsbeginselen kenmerken als liquide, transparant en begrijpelijk en die onderling diversifiëren.

Stad Holland Zorgverzekeraar hanteert bij de daadwerkelijke inrichting van zijn beleggingen een extra veiligheidsmarge ten opzichte van het geformuleerde risicobudget. De fiduciair beheerder monitort periodiek of de actuele samenstelling van de portefeuille binnen de gedefinieerde risicolimieten blijft en tevens nog aansluit bij de gedefinieerde doelstellingen van Stad Holland Zorgverzekeraar. Hiertoe wordt op kwartaalbasis een Asset Liability Risk Analysis (ALRA) uitgevoerd, waarmee op een 1-jaars beleggingshorizon inzicht wordt gegeven in de actuele risico's in relatie tot het geformuleerde risicobudget en de uitgangspunten van de ALM-analyse.

Naast de bovenstaande beheersmaatregelen op strategisch en operationeel niveau geldt per beleggingscategorie:

5.2.1. Renterisico

Dit betreft het risico dat als gevolg van veranderingen in de rentestand de waardeverandering van de rentegevoelige beleggingen binnen de portefeuille anders is dan de waardeverandering van de verzekeringstechnische verplichtingen. Met de gehanteerde richtlijnen en limieten in het liquiditeitenbeheer wordt overmatige blootstellingen aan rentebewegingen zoveel mogelijk te beperken en dus het renterisico te verkleinen. Het renterisico heeft met name betrekking op de bedrijfsobligaties.

Op basis van de look-through blijkt dat er in de vastrentende fondsen beperkt gebruik wordt gemaakt van rentederivaten. Vooralsnog worden deze niet betrokken bij de SCR renterisico berekening. Gezien de proportionaliteit van de stukken is dit niet materieel.

5.2.2. Koersrisico

Stad Holland Zorgverzekeraar hanteert voor het aandelen- en spreadrisico het begrip koersrisico. Dit betreft het risico dat de waarde van de beleggingen in onder meer aandelen en obligaties daalt. Met de gehanteerde richtlijnen, restricties en limieten, en met

gebruikmaking van diversificatie wordt getracht koersrisico's te beperken. Mogelijkheden om het koersrisico te verminderen zijn het omzetten in liquiditeiten of het kopen van opties ter bescherming van de portefeuille.

5.2.3. Valutarisico

Dit betreft het risico dat de waarde van beleggingen daalt door veranderingen in wisselkoersen. Voor de meeste beleggingscategorieën mag niet worden belegd in niet-euro valuta. Alleen voor de wereldwijde beleggingen in aandelen wordt deels in niet-euro valuta belegd zonder afdekking van deze risico's. Voor de aanwezige portefeuille geldt dat, gezien de omvang van het valutarisico, de verwachte opbrengsten van het afdekken van het valutarisico niet opwegen tegen de afname van het vereist kapitaal onder Solvency II en de verwachte uitvoeringskosten van het afdekken van het valutarisico.

5.2.4. Concentratierisico

Marktrisicoconcentraties zijn de extra risico's die een onderneming loopt door een gebrek aan diversificatie in de activaportefeuille.

Voor de marktrisico's is een bedrag van € 4.763.000 opgenomen in de SCR. Voor een verdere kwantificering verwijzen wij naar hoofdstuk 7.3.

5.3 Tegenpartijkredietrisico

Het tegenpartijkredietrisico is het risico van mogelijke verliezen veroorzaakt door oninbaarheid of een verlaging van de kredietstatus van debiteuren of andere partijen uit hoofde van beleggingen en kredietverstrekking. Hiervoor geldt:

- De aan instellingen verstrekte voorschotten worden periodiek vergeleken met de nog door deze instellingen te declareren kosten. Er wordt minder bevoorschot dan er aan onderhandenwerk bij de instellingen aanwezig is;
- Het debiteurenrisico van de basisverzekering is beperkt door de wanbetalersregeling van de Zvw. Verzekerden kunnen bij een betalings-achterstand niet overstappen naar een andere verzekeraar en het risico van wanbetaling is maximaal zes maanden premie. Voor het risico na deze periode worden de zorgverzekeraars gecompenseerd door de overheid. Stad Holland Zorgverzekeraar volgt het landelijke incassoprotocol. In de premie wordt jaarlijks een opslag opgenomen voor het risico van het oninbare deel van de premie;
- Stad Holland Zorgverzekeraar kiest voor tegenpartijen met een hoge kredietwaardigheid. Daarnaast is er een spreiding van risico's door het gebruik van geldmarktfondsen.

Voor de tegenpartijkredietrisico's is een bedrag van € 1.653.000 opgenomen in de SCR. Voor een verdere kwantificering verwijzen wij naar hoofdstuk 7.3.

5.4 Operationeel risico

Dit betreft het risico op bijvoorbeeld niet toereikende of falende interne processen of systemen. Bij Stad Holland Zorgverzekeraar staat dienstverlening, klantvriendelijkheid, bereikbaarheid en informatievoorziening hoog in het vaandel. Het begrip operationeel risico binnen Stad Holland Zorgverzekeraar omvat de volgende risicocategorieën: IT risico, compliancerisico, integriteitsrisico's, uitbestedingsrisico en het frauderisico.

IT-risico's

De bedrijfsprocessen bij Stad Holland Zorgverzekeraar zijn in hoge mate geautomatiseerd. De geautomatiseerde gegevensverwerking is een belangrijke voorwaarde voor een ordelijk en controleerbaar financieel beheer. Automatisering brengt risico's met zich mee die voldoende

moeten worden beheerst. Criteria hierbij zijn beschikbaarheid (continuïteit), betrouwbaarheid (integriteit) en vertrouwelijkheid (exclusiviteit).

Het is van cruciaal belang dat de bedrijfsprocessen en de informatievoorziening optimaal beschikbaar en beveiligd zijn. Ten aanzien van de continuïteit van de IT-voorzieningen is een risicoanalyse opgesteld waarbij zowel naar interne als naar externe bedreigingen is gekeken, waaronder cyberrisico's.

De betrouwbaarheid en vertrouwelijkheid van de geautomatiseerde systemen zijn gewaarborgd in de vorm van procedures en maatregelen ten aanzien van:

- wijzigingenbeheer (ontwikkelen en testen van nieuwe programmatuur);
- volledige OTAP-omgeving (ontwikkel – test – acceptatie – productie);
- de conversie van bestanden;
- het werken met de juiste bestandsversie;
- de fysieke toegangsbeveiliging;
- de logische toegangsbeveiliging;
- hardware voorzieningen voor netwerkbeveiliging;
- het installeren van nieuwe versies van besturingssystemen en antivirus-software;
- monitoring en auditing (security compliance scans, assurance onderzoeken);
- jaarlijkse penetratietesten van de web omgeving.

Ten aanzien van de beschikbaarheid zijn diverse maatregelen genomen. Zo zijn voor alle bestanden en databases adequate 'back-up and recovery'-procedures ontwikkeld en in gebruik. Er is een noodstroomvoorziening en op een andere locatie (in Rotterdam) is een tweede rekencentrum ingericht, waardoor alle gegevens tegelijkertijd op twee locaties worden vastgelegd. In het geval van calamiteiten kan met alle systemen direct worden uitgeweken naar het tweede rekencentrum. Er is een draaiboek voor uitwijk in het geval van calamiteiten. De uitwijkprocedure is in 2016 getest en in orde bevonden.

De werking van de General Computer Controls (de algemene ICT-beheersingsmaatregelen) wordt jaarlijks door een externe auditor onderzocht. Daarbij wordt de focus gelegd op de beschikbaarheid en de beveiliging van de geautomatiseerde gegevensverwerking met betrekking tot de applicaties die relevant zijn voor de verschillende financiële verantwoordingen. Daarnaast wordt jaarlijks een aantal Application Controls door deze auditor getoetst. Op basis van deze jaarlijkse onderzoeken blijkt dat de betrouwbaarheid, vertrouwelijkheid en continuïteit van de IT-omgeving gewaarborgd is.

Compliancerisico

Stad Holland Zorgverzekeraar dient te voldoen aan wet- en regelgeving. Het niet voldoen aan met name de Zvw en aan de Wet op het financieel toezicht (Wft) kan een risico vormen voor de vergunning als zorgverzekeraar. De compliancefunctie ziet erop toe dat de bedrijfsvoering van Stad Holland Zorgverzekeraar voldoet en blijft voldoen aan wet- en regelgeving.

Integriteitrisico

Integriteit dient van nature hoog in het vaandel te staan. In 2016 heeft Stad Holland Zorgverzekeraar een zogenoemde Strategische Integriteitsanalyse uitgevoerd, omdat wij groot belang hechten aan integriteit. Op het gebied van integriteit worden waar nodig passende maatregelen getroffen.

Uitbestedingsrisico

In samenwerking met DSW Zorgverzekeraar streeft Stad Holland Zorgverzekeraar ernaar om ten aanzien van zijn kernactiviteiten zoveel mogelijk zelfvoorzienend te zijn. In geen geval mag de continuïteit van het bedrijf door uitbesteding in gevaar komen.

De kwaliteit van de werkzaamheden door derden wordt onder meer geborgd door Service Level Agreements, door frequent te overleggen met de desbetreffende organisaties en door wederzijdse terugkoppeling bij knelpunten en (steekproefsgewijze) controle van uitgevoerde werkzaamheden.

Frauderisico

Preventie en bestrijding van fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik zijn speerpunten in het beleid van Stad Holland Zorgverzekeraar. Fraude ondermijnt het vertrouwen in de gezondheidszorg en tast ons op solidariteit berustend verzekeringsstelsel aan. Het is niet acceptabel dat door fraude de kosten van zorg onnodig hoog zijn. Zorgverzekeraars hebben een wettelijke verantwoordelijkheid voor een rechtmatige en doelmatige besteding van financiële middelen en een grote rol ter voorkoming van fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik. Daarnaast vindt Stad Holland Zorgverzekeraar dat het een maatschappelijke plicht is om fraude actief te bestrijden en bij voorkeur te voorkomen. De fraudebestrijding vindt vooral plaats door de afdeling Bijzonder onderzoek, die direct onder de voorzitter van de Raad van Bestuur valt. Het voorkomen van fraude is ingebed in het interne risicobeheersings- en controlesysteem.

Voor de operationele risico's is een bedrag van € 4.965.000 opgenomen in de SCR.

5.5 Overige risico's

De overige risico's zijn het omgevingsrisico en het liquiditeitsrisico.

Omgevingsrisico

Het omgevingsrisico bestaat uit veranderingen op het gebied van onder andere ondernemingsklimaat, concurrentieverhoudingen en reputatie.

De afhankelijkheid van de overheid en het risicovereveningsmodel is voor Stad Holland Zorgverzekeraar een nauwelijks te beïnvloeden gegeven. Ook voor het concurrentierisico geldt dat het nauwelijks te voorspellen is wat verzekeren gaan doen als gevolg van keuzes van andere zorgverzekeraars.

Voor wat betreft reputatie heeft Stad Holland Zorgverzekeraar bij het intermediair een beeld van zichzelf neergezet, dat gebaseerd is op zijn kernwaarden. Een van de kernwaarden is dat Stad Holland eigennuttig en daarmee anders dan anderen is. Stad Holland Zorgverzekeraar wenst op dit gebied zijn onderscheidend vermogen te behouden.

Liquiditeitsrisico

Dit betreft het risico dat een rechtspersoon loopt als zij niet de mogelijkheid heeft om aan de benodigde financiële middelen te komen om aan de verplichtingen uit hoofde van financiële instrumenten te voldoen.

Stad Holland Zorgverzekeraar heeft een sterke liquiditeitspositie. Door het voeren van een actief cashmanagement worden voldoende liquiditeiten in rekening-courant beschikbaar gehouden om permanent aan de kortlopende verplichtingen te voldoen.

6. Financiële positie op Solvency II grondslagen

6.1 Solvency II balans

De financiële positie van Stad Holland Zorgverzekeraar op Solvency II grondslagen is als volgt:

(x 1.000 euro)	BW 2	Herrubricering	Herwaardering	Solvency II
ACTIVA				
<i>Beleggingen</i>				
<i>Deelnemingen</i>	1			1
<i>Aandelen</i>	8.549			8.549
<i>Obligaties</i>				
<i>Deposito's</i>				
<i>Geldmarktfondsen</i>	69.928			69.928
<i>Overige beleggingen</i>				
Totaal beleggingen	78.478			78.478
<i>Vorderingen</i>				
<i>Directe verzekering Herverzekeraars</i>	3.441			3.441
<i>Overige vorderingen</i>	28.458	(814)		27.644
Totaal vorderingen	31.899	(814)		31.085
<i>Overige activa</i>				
<i>Liquide middelen</i>	10.270			10.270
<i>Materiële vaste activa</i>				
<i>Overige activa</i>	12.656	3.987		16.643
Totaal overige activa	22.926	3.987		26.913
Totaal activa	133.303	3.173		136.476
PASSIVA				
<i>Technische voorzieningen</i>				
<i>Best estimate</i>	70.092	4.745	242	75.079
<i>Risicomarge</i>			2.551	2.551
<i>Overige tech. voorz.</i>				
Totaal Technische voorzieningen	70.092	4.745	2.793	77.630
Overige schulden	16.706	(1.572)		15.134
Totaal passiva	86.798	3.173	2.793	92.764
Vermogen	45.505	0	(2.793)	43.712

6.2 Informatie over de waardering van activa

Beleggingen

<i>Balanspost</i>				
<i>(x 1.000 euro)</i>	<i>BW 2</i>	<i>Herrubricering</i>	<i>Herwaardering</i>	<i>Solvency II</i>
<i>Deelnemingen</i>	1			1
<i>Aandelen</i>	8.549			8.549
<i>Obligaties</i>				
<i>Deposito's</i>				
<i>Geldmarktfondsen</i>	69.928			69.928
<i>Overige beleggingen</i>				
<i>Totaal beleggingen</i>	78.478			78.478

De beleggingen worden in de jaarrekening BW 2 gewaardeerd tegen actuele waarde. Deze waarderingmethode is overeenkomstig de Solvency II grondslagen.

Vorderingen

<i>Balanspost</i>				
<i>(x 1.000 euro)</i>	<i>BW 2</i>	<i>Herrubricering</i>	<i>Herwaardering</i>	<i>Solvency II</i>
<i>Directe verzekering</i>	3.441			3.441
<i>Herverzekeraars</i>				
<i>Overige vorderingen</i>	28.458	(814)		27.644
<i>Totaal vorderingen</i>	31.899	(814)		31.085

De vorderingen uit directe verzekeringen betreffen de nog te ontvangen verzekeringspremies. Alle vorderingen hebben een looptijd van korter dan een jaar.

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, rekening houdend met een voorziening voor eventuele oninbaarheid. Omdat de vorderingen allen een kortlopend karakter hebben, wordt deze benadering tevens als adequaat beoordeeld voor toepassing op de Solvency II balans.

In de Solvency-II-balans is het 'zachte deel' met het Zorginstituut Nederland (ZiNL) te verrekenen geherrubriceerd vanuit de vorderingen (met het ZiNL te verrekenen) naar de technische voorziening. Onder het zachte deel wordt verstaan: het flankerend beleid, macro-nacalculatie, hoge kosten compensatie, macroneutraliteit en vangnet.

Overige activa

<i>Balanspost</i>				
<i>(x 1.000 euro)</i>	<i>BW 2</i>	<i>Herrubricering</i>	<i>Herwaardering</i>	<i>Solvency II</i>
<i>Liquide middelen</i>	10.270			10.270
<i>Materiële vaste activa</i>				
<i>Overige activa</i>	12.656	3.987		16.643
<i>Totaal overige activa</i>	22.926	3.987		26.913

De liquide middelen worden opgenomen tegen nominale waarde.

De overige activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde, rekening houdend met een voorziening voor eventuele oninbaarheid. Omdat de vorderingen allen een kortlopend karakter hebben, wordt deze benadering tevens als adequaat beoordeeld voor toepassing op de Solvency II balans.

In de jaarrekening BW 2 zijn de voorschotten gesaldeerd met de technische voorziening. In de Solvency-II-balans is deze post geherrubriceerd vanuit de technische voorziening naar de overige activa.

6.3 Informatie over de waardering van technische voorzieningen

Technische voorzieningen

<i>Balanspost</i>				
<i>(x 1.000 euro)</i>	<i>BW 2</i>	<i>Herrubricering</i>	<i>Herwaardering</i>	<i>Solvency II</i>
<i>Best estimate</i>	70.092	4.745	242	75.079
<i>Risicomarge</i>			2.551	2.551
<i>Overige tech. voorz.</i>				
Totaal Technische voorziening	70.092	4.745	2.793	77.630

In de Solvency II rapportage zijn andere waarderingsgrondslagen toegepast dan in de statutaire jaarrekening. De waarderingsgrondslagen onder Solvency II zijn gebaseerd op de eerdergenoemde uitgangspunten en nader uitgewerkt in onder meer:

- *Gedelegeerde verordening EU 2015/35 van 10 oktober 2014, Hoofdstuk 3 – Voorschriften voor de technische voorzieningen;*
- *EIOPA BoS-14/166 NL – Richtsnoeren voor de waardering van technische voorzieningen.*

Belangrijke verschillen met de waardering van deze voorzieningen in de jaarrekening zijn onder meer:

- de voorgeschreven wijze van disconteren;
- de berekening van een risk margin.

Discontering

Discontering van de toekomstige kasstromen vindt plaats tegen de risicovrije rentecurve zoals deze maandelijks door EIOPA wordt gepubliceerd en bepaald in artikel 43 en verder van de Gedelegeerde verordening Solvency II (2015/35).

Vanwege de duur van de toekomstige verplichtingen zijn onzekerheden omtrent de Ultimate forward rate (UFR) niet of nauwelijks relevant. Het is vanwege de beperkte duratie en karakteristieken van de verplichtingen voor Stad Holland Zorgverzekeraar niet zinvol om gebruik te maken van overgangsmaatregelen zoals de volatility of matching adjustment, danwel van andere overgangsmaatregelen.

Berekening risicomarge

De risicomarge wordt onder Solvency II zodanig bepaald dat de waarde van de technische voorzieningen gelijk is aan het bedrag dat verzekerings- en herverzekeringsondernemingen naar verwachting zouden vragen voor de overname en de nakoming van de verzekerings- en herverzekeringsverplichtingen (Solvency II Directive artikel 77 lid 3).

Voor de berekening van de risicomarge bestaan diverse methoden waarbij de keuze moet zijn gebaseerd op evenredigheid (richtsnoer 62) met de omvang en de complexiteit van de onderliggende post. Vanwege de beperkte complexiteit heeft de Stad Holland Zorgverzekeraar ervoor gekozen om voor de berekening van de risicomarge gebruik te maken van een vereenvoudigde methode, aangeduid als methode 2, omdat deze als voldoende passend wordt beschouwd.

Zowel de discontering als de berekening van de risicomarge zijn in bovenstaande tabel opgenomen onder het kopje 'Herwaardering'.

De herrubriceringsposten worden toegelicht bij de hoofdstukken 6.2 en 6.4.

6.4 Informatie over de waardering van andere verplichtingen

Overige schulden

Balanspost

(x 1.000 euro)

	<i>BW 2</i>	<i>Herrubricering</i>	<i>Herwaardering</i>	<i>Solvency II</i>
Overige schulden	16.706	(1.572)		15.134

De kortlopende schulden worden gewaardeerd op nominale waarde.

In de jaarrekening BW 2 zijn de vooruitontvangen premies 2017 gerubriceerd onder de schulden uit directe verzekering. In de Solvency II balans is deze post geherrubriceerd van vooruitontvangen premies naar de technische voorziening.

6.5 Overige informatie

De overige informatie bevat informatie over de financiële positie, die niet in de eerdere hoofdstukken is opgenomen. Naar onze inschatting hebben we alle belangrijke materiële zaken hiervoor opgenomen.

7. Kapitaalbeheer

7.1 Hoofdlijnen van het kapitaalbeleid

Onder Solvency II is de SCR het bedrag dat minimaal aan kapitaal moet worden aangehouden. Om te voorkomen dat het beschikbare vermogen door het optreden van een risico onder deze grens zakt, wenst Stad Holland Zorgverzekeraar een buffer boven op deze SCR aan te houden.

De wijze waarop Stad Holland Zorgverzekeraar met zijn kapitaal omgaat in termen van streefsolvabiliteit en aan te houden kapitaal in relatie tot de risico's is uitgewerkt in de jaarlijks opgestelde ORSA. De streefsolvabiliteit is vastgesteld op 152% van de Solvency Capital Requirement (SCR).

In de ORSA wordt voorts ingegaan op de mogelijkheden van Stad Holland om risico's te verminderen en eventueel extra kapitaal te genereren.

7.2 De solvabiliteit van Stad Holland Zorgverzekeraar

De solvabiliteitsratio van Stad Holland Zorgverzekeraar is in 2016 gedaald naar 154,5%. De ontwikkeling van de solvabiliteit kan als volgt worden toegelicht:

<i>(x 1.000 euro)</i>	<i>2016</i>	<i>2015</i>	<i>Ontwikkeling</i>
<i>Beschikbaar Eigen Vermogen (SII)</i>	<i>43.712</i>	<i>58.810</i>	<i>-/- 25,7%</i>
<i>Solvency Capital Requirement (SCR)</i>	<i>28.296</i>	<i>31.230</i>	<i>-/- 9,4%</i>
<i>Solvabiliteitsratio</i>	<i>154,5%</i>	<i>188,3%</i>	<i>-/- 18,0%</i>

De solvabiliteitseis is in 2016 afgenomen met 18,0%. Omdat het beschikbare Eigen Vermogen meer is afgenomen is ook de solvabiliteitsratio gedaald.

De afname van de SCR wordt in hoofdstuk 7.3 nader uitgewerkt.

7.3 De ontwikkeling van de SCR

Hoewel in de Solvency II wetgeving wordt gesproken over een Minimum Capital Risk (MCR) is in feite de Solvency Capital Risk (SCR) bepalend. De wettelijke toezichtsnorm onder Solvency II is 100%, waarbij de ratio wordt berekend door het beschikbare Eigen Vermogen te delen door de SCR. De algemene verwachting is dat DNB, vanaf het moment dat de aanwezige solvabiliteit van een verzekeraar lager is dan 120% van de SCR, deze verzekeraar nadrukkelijk in de gaten zal houden.

De SCR is als volgt:

(x 1.000 euro)	2016	2015	Ontwikkeling
Verzekeringstechnische risico's	21.146	21.941	-/- 3,6%
Marktrisico's	4.763	3.646	30,6%
Tegenpartijkredietrisico's	1.653	8.187	-/- 79,8%
Diversificatie	(4.231)	(7.195)	-/- 41,2%
Operationele risico's	4.965	4.651	6,8%
Solvency Capital Requirement (SCR)	28.296	31.230	-/- 9,4%

De MCR bedraagt voor 2016 € 11.307.000 (2015: € 10.997.000).

Verzekeringstechnische risico's

De verzekeringstechnische risico's – de belangrijkste component van de kapitaal eis – zijn op een vergelijkbaar niveau gebleven.

(x 1.000 euro)	2016	2015
Premie- & reserverisico	20.970	21.766
Vervalrisico		
Catastroferisico	662	662
Diversificatievoordeel	(486)	(487)
Verzekeringstechnische risico's (non-life)	21.146	21.941

Marktrisico's

Bij het marktrisico is de samenstelling van de portefeuille in 2016 beperkt gewijzigd. De aandelenportefeuille is deels afgebouwd, waardoor zowel het aandelenrisico, het valutarisico als het diversificatievoordeel is afgenomen. De obligatieportefeuille is uitgebreid. Het beleggingsbeleid en de risico's die daarin worden geaccepteerd zijn in 2016 niet gewijzigd.

<i>(x 1.000 euro)</i>	2016	2015
<i>Renterisico</i>	54	
<i>Aandelenrisico</i>	3.195	2.850
<i>Vastgoedrisico</i>		
<i>Spreadrisico</i>	893	
<i>Valutarisico</i>	1.875	1.671
<i>Concentratierisico</i>	1	
<i>Diversificatievoordeel</i>	(1.255)	(875)
Marktrisico's	4.763	3.646

Tegenpartijkredietrisico's

Het tegenpartijkredietrisico is fors gedaald, doordat liquiditeiten niet meer aangehouden worden bij banken en omdat de vorderingen op instellingen zijn verminderd.

<i>(x 1.000 euro)</i>	2016	2015
<i>Type 1 exposures (banken)</i>	690	5.634
<i>Type 2 exposures (instellingen, verzekeren en overig)</i>	1.071	3.064
<i>Diversificatievoordeel</i>	(108)	(511)
Tegenpartijkredietrisico's	1.653	8.187

Toelichting op de ontwikkeling van de SCR

De solvabiliteitseis is risicogebaseerd en daarmee een weerspiegeling van de financiële risico's die door middel van een standaardformule worden berekend. In de ORSA hebben we toepasbaarheid van deze standaardformule nader geanalyseerd en akkoord bevonden.

7.4 De structuur, het bedrag en de kwaliteit van het Eigen Vermogen

Het beschikbare Eigen Vermogen is als volgt samengesteld:

<i>(x 1.000 euro)</i>	2016	2015	Ontwikkeling
<i>Reconciliatiereserve</i>	43.598	58.696	-/- 25,7%
<i>Algemene reserve</i>			
<i>Aandelenkapitaal</i>			
<i>Waarborgkapitaal</i>	114	114	
Aanwezig Eigen Vermogen Solvency II	43.712	58.810	-/- 25,7%
<i>Niet beschikbaar</i>	0	0	
Beschikbaar Eigen Vermogen voor solvabiliteit	43.712	58.810	-/- 25,7%

Het Eigen Vermogen op Solvency II grondslagen staat geheel ter beschikking van de vennootschap. Er is geen sprake van aanvullende vermogenscomponenten zoals garanties, toezeggingen of niet volgestort kapitaal.

Het volledige Eigen Vermogen van Stad Holland Zorgverzekeraar is ingedeeld als Tier 1 Eigen Vermogen, waardoor het te duiden valt als beschikbaar vermogen voor de Solvency II kapitaalsvereiste.

Er zijn geen besluiten genomen die tot afname van het beschikbare vermogen leiden. Het gehele vermogen is derhalve beschikbaar en komt in aanmerking ter dekking van de SCR en ter dekking van de verzekeringsverplichtingen.

7.5 Overige informatie

De overige informatie bevat informatie over het kapitaalbeheer, die niet in de eerdere hoofdstukken is opgenomen. Naar onze inschatting hebben we alle belangrijke materiële zaken hiervoor opgenomen.

Bijlage 1 : Normenkader

Het normenkader voor het opstellen van deze rapportage wordt gevormd door de volgende wet- en regelgeving, aangevuld met toelichtingen van de toezichthouder:

- Solvency II Directive (2009/138/EG), artikel 51 en verder;
- Gedelegeerde Verordening Solvency II (EU 2015/35), Hoofdstuk 12 en 13;
- Uitvoeringsverordening (EU 2015/2450)
- Relevante richtsnoeren van EIOPA, waaronder EIOPA-BoS-15/109 – Richtsnoeren voor rapportage en openbaarmaking.
- Brieven van DNB, waaronder die van 2 april 2015 (aandachtspunten kwantitatieve rapportage voorbereidende fase Solvency II en toelichting daarop) en van 22 januari 2016 (Aandachtspunten Day One rapportage).
- DNB Guidance bij kwalitatieve SII Preparatory Guidelines rapportage

